

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/2 an 2 fl. 50 cr., 1/4 an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/2 an 3 fl. 50 cr., 1/4 an 7 fl.,
1 an 14 fl.

Pentru România și strălătațe:

1/2 an 10 franci, 1/4 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-ora 6 cr.
a treia-ora 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Poplăci Nr. 13.

Telefon Nr. 14.

Se prenumără și la poste și la librării.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscripte nu se înapoiază.
Nimeri singuratici la 5 cr. se vînd la „Tipografia”, soc pe acțiun

Pasivitatea Românilor.

II.

Din cele-ce le-am zis în articolul precedent reese clar, ni-se pare, preferința noastră pentru continuarea liniei de purtare față de alegerile dietale, pe care națiunea română, într-un fericit moment de vedere limpede a celor-ce aveau să se întempe, a adoptat-o, acum optsprezece ani, la Mercurea.

Noi nu putem intra în acțiune într-o situație asemenea celei pe care o avem, și care dăinuiește din momentul celei mai mari volnicii făcute în contra noastră, de cei cari au avut, — poate singuri în istorie, — satisfacția de a serbătorii izbândă înfrângerii lor din 1848!...

Am fost alipiti în mod silnic; în mod silnic ni-s-a făcut o situație inferioară, de apăsătoare, de cucerită; trăim sub legi excepționale...

Nu, noi nu putem accepta această situație, — zică-se ori-ce s'ar zice!

Ieri am menționat o lege, — cea-mai de actualitate din toate, — legea electorală, pentru a arăta cum sîntem noi tratați în acest stat, în care nu ni-se cere decât „patriotism”, contribuții și jertfe.

Precum în toate privințele așa și în privința electorală sîntem tratați în mod excepțional.

Lor, „patrioților”, li-se aplică unele dispoziții ale legii (art. 5 din legea electorală maghiară dela 1848); nouă așa zișilor „nepatrioți” ni-se aplică altele, (art. 2 din legea transilvăneană electorală dela 1848). Și nu trebuie să mai spunem că cei nedreptățiți prin această deosebire sîntem noi.

Sub unele condiții istorice am trăit și ne-am dezvoltat noi locuitorii Transilvaniei; sub alte condiții istorice — locuitorii Ungariei, ce cad în afară de hotarele Transilvaniei.

Când s'a introdus, la noi regimul reprezentativ, s'au creat tot de cătră Maghiari și tot în interesul lor tot felul de greutăți cetățenilor, cari aveau să aibă dreptul de a alege; în același timp, în Ungaria propriu zisă, unde unitatea rasei maghiare era mai mare decât în părțile noastre, s'au creat alte condițiuni pentru a pute exercita dreptul de alegător, condițiuni cu mult mai ușoare. Legea electorală din 1874, făcută pentru toată Ungaria, menține aceste deosebiri. Și rezultatul e, că proporțiunea de alegători pentru cetățenii Transilvaniei e de abia 20%, pe când pentru Ungaria 60%.

Eată deci puterea electorală a Ungariei propriu zise de trei ori mai mare decât puterea noastră electorală, prin un simplu articol de lege, — adică prin menținerea în legea electorală dela 1874, făcută pentru întreg regatul Ungariei, a două dispozițiuni de legi deosebite, creând condițiuni deosebite, pentru regiuni deosebite, care se bucurau, în vremuri, de o considerabilă autonomie locală și aveau prin urmare deosebite administrațiuni, deosebite corpuri legislative, și care regiuni, prin un act silnic, se ved înfrunite în unul și același stat, formând, — după câte se zice, — o parte dintr'un întreg, — fără ca însă partea să se bucare de avantajele întregului, nici chiar din punctul de vedere al drepturilor cetățenești.

Dacă n'ar fi decât această dispoziție arbitrară, făcută într'un spirit de evidentă prigonire și de evidentă înălțare silită a „patriotismului” strimt, cum se înțelege dincolo de Tisa, ar fi de ajuns pentru a ne pune pe gânduri și a ne întreba: „adece cum? ce loc ocupăm noi în statul acesta, unde, — încă odată o repetăm, — și noi sîntem unul din elementele constitutive?”...

Aproape nu sînt popoare în Europa, care se trăiescă sub regimul unor legi excepționale. Dar' ce zicem „Europa?”... S'a ameliorat și se ameliorază necontenit starea popoarelor de pe

alte continente. În Asia, în Africa, europenii fac de bunăvoie concesii popoarelor semi-selbatice, pe care le domină; ei consideră această dominațiune nu numai ca un avantaj, dar' și ca o sarcină pentru dinșii; — și sarcina este de a le apropia de idealul spre care cultura și viața modernă tinde. Deci de câte-ori sînt numai indicii, că un popor manifestă aptitudini pentru a eși din o situație inferioară și de a se emancipa de o tutelă ce 'i-s-a impus ca o necesitate în avantajul său, de atâtea-ori europenii împing înainte aceste popoare, pe care condițiunile lor de trai le-au lăsat în întârziere. Libertatea și egalitatea sînt cele două mari principii spre realizarea cărora lumea întreagă tinde...

Ce? Nu cumva noi Românii sîntem mai înapoiați decât selbaticii din Asia și Africa de cari vorbim? Nu cumva noi vom sancționa injuria ce ni-se face, că sîntem nepregătiți, ignoranți, inculti și că pentru aceea, — și nu de dragul ideii de stat unitar maghiar, — ni-s'au creat condițiuni inferioare sub toate raporturile?...

Ar fi ceva ne mai pomenit în istorie; ar fi să ne iscălim noi înșine decretul de moarte.

Un popor conștient de demnitatea sa supoartă, suferă, dar' nu admite și nu consfințește un regim excepțional ce 'i-se impune. Pentru a face aceasta, trebuie mai întăiu ca poporul acela să renunțe la ori-ce ideal și la ori-ce viață națională, trebuie ca el să se învoească a purta ori-ce jug, trebuie să se declare gata la ori-ce umiliri, la ori-ce degradări.

Și noi nădăjdum că încă n'am ajuns în halul acesta.

Dar' deosebirea ce se face între noi și ceilalți locuitori ai patriei din punctul de vedere al dreptului electoral, aplicându-ni-se nouă unele și celorlalți alte dispozițiuni ale legii, nu e singurul semn și singura probă a inferiorității, jignitoare și păgubitoare pentru noi, pe care rasa „singură alcătuitoare” voeste să ni-o impue cu de-a sila. Singură această deosebire reduce cu exact 50% importanța noastră din ceea-ce ar trebui să fie, din punctul de vedere al dreptului cetățenesc; — dar', încă odată, aceasta nu e singura inferioritate pe care concetățenii nostri Maghiari binevoesc să ni-o creeze în folosul lor.

Să mai vorbim de cele 25—30 de criterii, pe care legea electorală, în vr'o 20 de articole, le stabilește, pentru a preciza condițiunile în care cineva poate fi alegător în Ungaria? Să mai arătăm cât de mult aceste condițiuni ne sînt desavantajoase, cât de mult ele sînt îndreptate, cu intențiune, în contra noastră, cât de mult ele reduc încă însemnătatea noastră electorală?...

La ce bun?... Toată lumea cunoaște mai mult sau mai puțin aceste chestiuni. Toată lumea cunoaște deasemenea mai mult sau mai puțin „geometria electorală”, la care puterea de stat s'a datat pentru a fixa cercurile electorale nefixate prin lege, ci lăsate la dispozițiunile și bunele grații ale puterii administrative.

Un lucru însă ținem să mai menționăm în această ordine de idei: art. 71 din legea electorală, care dă președinților birourilor electorale dreptul de a numi reprezentanți naționali, nici mai mult nici mai puțin. Nu se propune un alt candidat într-o jumătate de oră după ce operațiunile preliminare încep? Președintele are dreptul de a proclama ca ales candidatul oficial!!!

Cu regula această izbândă candidaturilor oficiale e asigurată. Puterea de stat nu are decât a împedea comunicarea ori-cărei candidaturi ostile, în timpul acelei jumătăți de oră, după care președintele biroului electoral are dreptul de a proclama pe cine-i place, adică pe candidatul guvernamental.

O astfel de dispoziție e ceva de necrezut, mai ales într-o țeară dela care Anglia ar pute lua lecții de liberalism

și constituționalism. Și cu toate acestea corifeii partidului liberal, ei însuși au avut recurs la avantajile art. 71 al legii electorale în cercurile nemaghiare, pentru a nu rămâne afară din parlament... Altmintrelea n'ar fi găsit în toată Ungaria un colegiu care să 'i aleagă.

E cu puțință să luptăm în contra puterii de stat în aceste condiții? E cu puțință să aducem la valoarea lor reală puterile noastre?...

Dacă n'am avé nici un alt motiv de a rămâne în pasivitate, această încă și cinică lege electorală ar ajunge pentru a ne determina să nu intrăm în acțiune. Inferioritatea ce ni-se crează prin această lege e o injurie pentru noi. N'o putem accepta, — n'o acceptăm!

Dar' vom urma.

Mișcarea alegătorilor români.

CONFERENȚE.

Conferența electorală din cercul Șiria.

— Raport special. —

— 25 Octomvrie n.

Consecuenți atitudinii lor de până acum, conducătorii cercului electoral al Șiriei au ținut să manifesteze nu numai existența partidului național român, dar' și a arete, că înțeleg a-și face datoria la toate ocașiunile date.

De aceea ei au convocat pe azi o conferență a alegătorilor români, la care bravii țărani au și răspuns în număr mare.

Conferența s'a ținut în curtea reședinței protopresbiterale.

Din partea administrațiunii a fost de față însuși fîșogăbirul Paris Gábor, precum și notarul Ilie Balta.

Trebuie să amintesc, că preoții și învățătorii din tract au venit și ei aproape toți.

Conferența a fost deschisă de dl Dr. Iacob Hotărănu, unul din convocatorii ei.

S'a ales apoi președinte adhoc dl George Popoviciu, protopresbiter ort.-rom., ear' notar preotul I. Morariu din Măderat, după care s'a procedat la alegerea clubului electoral cercual, alegându-se președinte dl Dr. Iacob Hotărănu; vicepreședinte: dl George Popovici; protopresbiter, notar: dl I. Morariu (Măderat) și Filip Leuca, ear' membri: Tudor Stan (Cherechiu), Iuliu Grofșorean (Galșă), Petru Vanc (Măderat), Ioan Cure (Covășinț), Simeon Bada (Păncota), George Popp (Agris), Melenie Popp (Draut), Ioan Morariu (Ternova), Manasie Popescu (Arăneag), Traian Terebenti (Galșă) și Vasiliu Popoviciu (Șiria).

Deasemenea s'a procedat la alegerea delegaților pentru conferența națională.

S'au ales domnii: Dr. Iacob Hotărănu și I. Morariu (Măderat), și suplenți: Dr. Ștefan C. Popp, adv. Arad și I. Russu Șirianu.

Vorbitorii domnii: G. Popoviciu și indeosebi preotul I. Morariu, au insistat asupra însemnătății conferenței, arătând motivele pentru cari nouă Românilor și de astă-dată ni-se impune pasivitatea.

S'a votat apoi cu unanimitate următoarea rezoluțiune:

I. Întruși în conferența electorală, alegătorii români din cercul electoral al Șiriei se declară solidari cu clubul electoral central român din Arad, cărui îi votează încredere.

II. Iaspres cunoștință cu mahnire intr-zicerea conferenței naționale convocată la Sibiu, pe 12/24 Octomvrie a. c., inter-zicere, pe care o consideră ca o călcare a drepturilor electorale înscrise în lege și protestează solemn în contra acestui act de volnicie.

III. Spoliați de serviciul liber al drepturilor constituționale, și în fața uneltirilor guvernului, care tînde să înăbușe în chip subversiv ori-ce avînt național și mai ales ca națiunea română să-și exprime liber voința, declarăm, că ne abținem dela alegerele dietale și considerăm ca o deserțiune dela programul național ori-ce act menit a slăbi ori a sparge solidaritatea, a cărei păzire mai ales în vremuri de grele încercări ca în prezent, socotim de o supremă datorie pentru fiecare Român.

IV. Înviăm clubul central român din Arad să iee toate măsurile necesare pentru accentuarea existenței partidului național ro-

mân și mai ales sîntem dornici de acțiuni menite să întărească partidul și să-i dea gloria ce-l încoronase în acțiunile sale de luptă comună cu aliații nostri sârbi și slovaci.

Dupa aceste țeratul Lăzărescu a conșurat pe alegători să respecte hotărîrile aduse în conferență.

La cererea generală a vorbit apoi dl Vasile Mangra, care a felicitat pe cei veniți la conferență și a arătat necesitatea unei lupte intensive și a solidarității cu conducătorii dela centru.

Încheiînd conferența dl protopresbiter George Popovici mulțumește alegătorilor pentru atitudinea lor laudabilă și îi fideamnă să se arete și pe viitor, dar' mai ales în fața ademenirilor de tot felul și a terorisirilor, bărbați rezoluți, Români cu inimă.

Sibiu, 28 Oct. n.

Ce vor face Românii?

„Liga Română” vorbind despre oprirea conferenței naționale, răspunde la întrebarea folosită și de noi, următoarele:

— „În atmosfera de opresiune în care sînt siliți a trăi Românii, conferențele lor constituiau ventile. Acum guvernul maghiar închide și aceste răsufări pentru-că astfel se înăbușează cu desăvîșire glasul unui popor compact de 3 milioane de suflete!

Cu alte cuvinte, Românii continuă a fi scoși din cadrele constituțiunii patriei lor și guvernul maghiar continuă a-și bate joc în mod infam de cele mai sfînte drepturi ale celor 3 milioane de contribuabili români!

Ce are să se întempe? Nu vrem să avansăm nimic, dar' știm un lucru, că în lumea fizică o presiune după închiderea ventilelor produce, cu siguranță, explozie.

Și mai știm, că acest fenomen fizic se repetă și în ordinea morală, în viața popoarelor, și formidabilă are să fie odată explozia îndrăgii poporului român și a celorlalte naționalități nemaghiare, și în praf și cenușe are să se prefacă toată ființa aceasta a statului maghiar, dacă nu se va pune în cîrînd și în mod energetic capăt acestor temerare provocațiuni!

Străinătatea despre noi. „Alkotmány” se protoacă în primul ei de ieri la o gazetă franceză, de renume european, care ar fi scris referitor la situația din Ungaria următoarele:

— „S'area actuală de lucruri e foarte îngrijitoare pentru monarhia austro-ungară. Purcederea volnicioasă, absolutistică a guvernului ungar o dovedește în timpul mai recent oprirea plîmuitelor conferențe române. Românii din Ardeal voiau adică să-și statorească ținuta față de alegeri, și în acest scop au convocat o conferență la Sibiu. Guvernul însă a oprit-o! Ce alegeri pot să fie acelea, acolo unde alegătorii naționalităților nu au voia nici să se consulte asupra tacticii lor observată la alegeri?? Guvernul ungar aruncă praf în ochii presei din străinătate, și totodată provoacă și sumuță asupra sa naționalitățile, — ca apoi cu forța să le poată zdrobi!

În regatul român se credea, că după visita Împăratului austriac, guvernul ungar va observa o ținută mai blîndă față de Românii din Ardeal, dar' s'au înșelat toți. Datu-și a osre seamă guvernul maghiar, că cu violențele sale cui face servicii?? Dașmanilor monarhiei, adică de o parte irredemtiștilor români (??Red. „Trib.”), de altă parte kosuh-șilor, cari vo-se să deamembreze Ungaria de Austria?”

— „Astfel ne judecă străinătatea — încheie „Alkotmány”. — Oire pîuă-cînd va suferi Coroana aceste stări de înruri?”

Ce ne privește pe noi, noi de mult am întrebât și tot întrebăm mereu: pînă-cînd?!

Programul lui Ugron, adică cel mai nou program al său, pentru-că programele partidelor maghiare se schimbă după timp și public, — e următorul, rostit în fața alegătorilor din Sătmăr:

— „Dați-mi fulgerul cerului, ca să lovesc cu el în desonestătorii demnității naționale! Așa e programul meu. Dați-mi ferul

ars, ca să-l lipesc de fruntea trădătorilor și a negatorilor de principii! Așa e programul meu. Și cînd veți, că autoritățile calcă legea în prima linie; că nu se rușinează a intra în parlament cu mandate murdare, pentru-că știu că complicități lor îi vor judeca; cînd societatea cultă își întinde mîna după milă, și devine obiect de comerciul: așa-mi pare, că veți croindu-se sîciul constituționalismului maghiar! Dați-mi flori, multe flori, să acoper cu ele acest trist sîciu! Așa e programul meu”. —

..... Că multă lume-i necăjită!! —

Conferența națională.

După litera și spiritul constituției maghiare, cetățenii, cari au dreptul de alegători au și dreptul a se întruni în adunări electorale, ca să discute și să se organizeze în vederea alegerilor pentru cameră.

În afară de această dispoziție clară, dar' generală a constituției ungurești, celelalte legi și dispoziții nu prevăd nimic în privința dreptului de întrunire și asociare.

În general e o calamitate, cînd într-o țeară constituțională un drept cetățenesc nu este bine precizat, dar' e o dispoziție vexatorie, cînd într-o țeară polinațională textul legiurii în materie de drepturi cetățenești și naționale e atât de vag, ca în Țeara-Ungurească.

În Belgia, Germania, Austria, Italia etc., există în afară de dispoziția fundamentală din constituție o lege specială, care determină și pune certe margini dreptului de întrunire, și astfel cetățenii n'au decât să respecte dispozițiile clare ale legii, ori-și-cît de reacționară ar fi ea, pentru-ca în marginile ei fiecare cetățean să se poată bucura de acest drept.

Austria, bună-ora, nu are tocmai reputația unui stat cu instituții liberale. Legea de întrunire prevede controlul polițienesc, astfel că în fiecare adunare publică autoritatea statului este reprezentată printr'un funcționar al poliției, care are latitudinea, ca în anumite cazuri să provoace pe oratori a-și modera expresiile, ear' în cas că oratorii nu-l ascultă, polițaiul are dreptul să disoalve adunarea.

Ei bine, cu tot spiritul absolutist care stăpînește această lege, ea este incomparabil mai liberală, și mai ales mai cinstită, decât dispoziția vagă a constituției maghiare, care prevede, nu-i vorbă, pentru alegătorii libertatea de a se întruni, dar' acorda ministrului dreptul de a opri adunări, care 'i-se par sedițioase!!

Firește, că ministrii ungurești, cari au un interes puternic de a împedea dezvoltarea conștiinței naționale în Români, li-se par toate adunările românești sedițioase!

Astfel în Austria absolutistă domină legea, dura lex sed lex, ear' în Ungaria liberală domină bunul plac al ministrului de interne.

Pe fiecare zi cetim, că partidele maghiare convoacă și țin adunări publice, și nici un ministru unguresc nu îndrăznește să le oprească.

Ear' cînd se întemplă, din an în an Paști, ca Românii să convoace o adunare, toată presa maghiară se ia la întrecere în a consilia pe ministru, ba să încuviințeze, ba să oprească adunarea.

Și Maghiarii se supără, că noi îi denunțăm Europei, că sînt apostoli mincinoși ai ideilor liberale? Se supără că Românii strigă și protestează în contra acestui revoltător absolutism de rasă? Se supără că Europa ne dă nouă dreptate, că străinii cu vază și ziarele celebre sar în ajutorul nostru, și înferează această sfruntată călcare în picioare a celor mai de căpetenie drepturi cetățenești a naționalităților din Ungaria? Dar' se poate o tiranie de stat mai patentă și mai revoltătoare decât se acorzi drepturi pe hîrtie, ear' cînd e vorba să le aplice, să

le acorzi partizanilor tăi și să le refuși majorității populației din stat?

Mizeriile pe care le comite într'un stat un guvern de partid sunt floare la ureche în comparație cu acest despotism de rasă!

(Liga Română.)

Campania electorală.

Cercul Aiudului.

Ni-se trimit următoarele spre publicare: În cercul Aiudului și-a pus candidatura de deputat, ca program independent, protototul comitatens *Török Bertalan*. Ajungând în comuna Teiuș, pentru a-și rostii vorbirea-program, a fost primit numai de ai sei, — Români foarte puțini l-au așteptat, ear' între acești puțini ducea rolul de frunte un anumit Candin Cioplântă, cassar de dare din Strâm, care se împenasa cu o cardă roșie-verde în pălărie. Candidatul a atins și chestiunea națională, în vorbirea sa, afirmând despre Români, că în scurt timp vor fi siliți a ceda și a recunoaște supremăția națiunii maghiare. Seara a fost banchet, la care au fost oameni invitați cu „fidule”, dar' dintre alegătorii români nu au participat decât numai patru. Românii se țin în cercul acesta strict de conclusele conferențelor naționale, și observă cu sfidare — pasivitate!

Cercul Ciacovei.

Atunci, când Prea Sfinția Sa episcopul Caransebeșului rostește frumoasa cuvântare la Porțile-de-fer și tot sufletul adevărat românesc se bucură văzând, că frunții noștri înțelegând momentuositatea timpului și a împrejurărilor, au pus capăt certelor și s'au împăcat: se află, durere, suflete păcătoase, cari pan umăr la umăr cu dușmanii noștri și se fac lor instrumente oarbe. O asemenea figură este *V. Goți*, preot ortodox român din *Petromaniu*.

Onul acesta în Dumineca trecută și-a parăseit biserica și poporul și pleacă la *Deia* și gîr se corăsească pentru *Mayer*, candidatul guvernamental. Asemenea corteșiri a făcut și în Ghilad, cu tricolorul ungureasc pe piept și în pălărie, ear' în *Petromaniu* a primit pe numit candidat înaintea casei parohiale.

Demnul seu tovarăș e *Pop Miklós*, notar în *Petromaniu* (se zice că e Român), care asemenea umblă cu o peană roșie în pălărie, de crezi că a scăpat din circ. Dar' trăim în zilele corteșirilor și alegătorii se-și pună lăcat pe țe, că altcum și noaptea sînt scormoniți din așternuturi. Abia și-a sîrșit calea prin cerc popa din *Petromaniu*, când îndurată satele alți doi, în calitate de corteși pentru apomyistul *Robiesek*. Acești doi sînt *Lukics*, preot în *Omor* și *Valerie Pop* din *Jebel*. Rușine lor!

Călătorul.

Din Teregoava.

Extragem din o corespondență mai lungă următoarele:

Ca toți mamelucii, așa și *Vuja Péter* a plecat în cercul seu spre a-și da seamă despre succesele avute în dietă prin tăcerea proverbială a sa. Român e altcum de naștere di *Vuja Péter*, dar' Român de specie a celor, cari nu ne fac cinste. Și acest mameluc aștepta o primire grandioasă din partea preținșilor sei alegători. În 20 Octombrie a. e. a fost în Teregoava. Dela gară până în centrul satului a mers în căruță deschisă. Înaintea sa un Jidan mergea călare pe cal alb. Acesta singur forma banderul. Eată tabloul stării actuale în politica Ungariei. — Jidanul merge înainte! *Vuja* era însoțit de armeanul altoit *I. A.* (cu litere mari), altcum protopretor în nefericitul cerc Teregoava.

În căruța a doua se afla *Bartolomei*, fostul secretar al penitului episcop al grănițierilor Ioan Popasu. Acest individ era însoțit de un anumit *Pera Brankovics*, ardeas general al Severinului. Se zice, că ar fi Român. E demn urmaș al tatălui seu, care încă și-a făcut merite la desființarea graniței cu seducerea și convertirea Românilor. În societatea acestor doi din urmă se afla protopretorul însărcinat cu desființarea comunioanelor, care de lungă vreme lucră la desființare și poate-că nici după moarte nu le găta. În urma acestora mai veniră 12 trăsură, în cari se observau numai notarii, primarii, maștrulanții din cerc, și între prăpădiții de dascăli și un preot: *Nistor Brinzei* din *Corneareva*. Dintre primarii prezenti notez pe: *Petru Pepa* din *Domașnea*, care e om inteligent, are un ficior preot și e neam cu di *Ilie Curescu*; pe *Savu Grozăvescu* din Teregoava, care în 1848, ca granițar a luptat contra Ungurilor și fu decorat de cătră Împăratul cu medalie de aur pentru înfrînzneala lui; pe *Petru Banda* din *Rucea*, om tîner cu însușiri bune, dar' laș. — Acesta sedea în trăsură de-a

stînga cunoscutului „călareț millenar”. Altcum își procura „*Tribuna*” odioasă pe numele unui codrean neexistenț și poartă brăuri tricolori românești, dar' când vede pe protopretor își îmbumbă jileta se nu se vadă. Am mai observat între alții și pe primarul din *Crușoveți*, *Isac Rădulescu*, care ca toți cei amintiți se girează de Român adevărat, și totuși a cercetat milleniul din Pesta, dimpreună cu fici-sa, care e absolventa pedagogiei din *Caransebeș*.

Rușine le fie la toți, că nu țin cont de apelurile Românilor conducători și de intențiunile acestora!

Rușine le fie, că însoțesc pe dușmanii Românilor!

După descălecarea a urmat banchetul, îndativat.

Sentinela

Din Ohababistra.

Ni-se comunică următoarele:

Duminecă, în 6/18 l. e., la 12 ore, deputatul oficios al guvernului *Vuja Péter*, și-a desfășurat programul în fața alegătorilor jidani, a amplotiaților cercului și a funcționarilor mameluci dela societatea brașoveană din comuna *Ferdinandsberg* (*Nándorhegy*).

În suita sa se aflau: protopretorul *Rudéu*, jupăul *Kepich Mandi*, *Neuerer*, și alți Jidani, apoi primarul orașului *Caransebeș*, *Burdia Szilárd*, cu căpitanul orașului *Dragomir Cornel* și românofagul *Müller* apotecarul. Notarii și primarii satelor au fost adunați pe toți Jidanii de prin comunele române, ca să înmulțească lumea, căci altcum nu aveau public, înaintea căruia deputatul se-și dee seama de „bunătățile” aduse țării și în special Românilor, pe care nu-i reprezintă în dietă.

În Ohababistra au fost întimpinați cu treasurile sf. bisericii rom. La casa comună, pe care făcea steagul unguresc, și așteptau primarul comunal *Ring Ferencz*, forestierul comunității de avere *Knaute*, forestierul erarial *Szölös* cu personalul seu, *Jidanul Wolf*, cu vre-o câțiva primari și jurați comunali din alte comune, în frunte cu... preotul român *Velovan János*, din Ohababistra, care i-a și binevențat printre-o vorbire, de care te putea prinde somnul.

În tot decursul acestor festivități, poporul de rînd s'a ținut departe de acești dușmani ai intereselor sale.

În comuna *Ferdinandsberg*, mestecată cu tot felul de venituri, i-a așteptat masa înținsă cu papricaș și bere, la care au luat parte toți flămînzii.

La masă s'au ținut și toasuri, dintre care amintesc pe al jupăului *Kepich Mandi* în sănătatea lucrătorilor dela fabrica de fer din *Ferdinandsberg*.

Apoi al primarului din *Iaz Zigris Elek*, întru preamărirea Jidanilor, cari au onorat masa cu prezența lor.

Acest primar e încă unul dintre „cei mai mari parliți”, pe care la toată alegerea de primari, protopretorul îl pune cu puterea de primar.

După-ce s'au săturat bine de popricaș și bere, au plecat în trăsură, 4 la număr, și au ajuns earăși acolo de unde au venit, neconturbându-le nime tîmbălăul, căci poporul român e un popor de ordine.

Dar' acum poporul român își pune întrebarea: Cum vine un preot român, *Velovan*, a ținea vorbiri în numele Românilor, când nici nu este alegător, fiind numai de vre-o câteva luni aci în Ohaba?

Noi l'am știut Român bun și l'am onorat, dar' acum s'a discreditat foarte, luând parte la tîmbălăul jidovesc. Cum vine dumniului să profaneze treasurile bis și să le slobodă în onoarea „geșeftarilor”, cari vreau să stoarcă și cea din urmă picătură de sînge dela poporul român? Poate-că și praful de poșcat l'a cumpărat pe banii bisericii!

Mai este de notat, că părintele *Velovan* nu abonează nici un jurnal românesc, și spre scopuri naționale române nu dă nici o para, om cu avere, crescut cu prescurile Românilor.

Ne prinde mirarea, că părintele *Velovan* nu s'a dus și dinsul, ca părintele *Ionescu Miklós* dela *Iaz*, în vagonul de vite la milleniul din *Budapecta*.

Pe părintele *Ionescu* îl cunoșteam de cel mai rău Român, și chiar și acum și-a arătat răutatea, întimpinînd în comuna *Iaz*, tot cu treasurile bis și cu tîmbălăul pe deputatul Jidanilor, *Vuja Péter*, ba voia să-l bage și în sf. biserică să-l facă o molitvă, dar' părintele *Velovan* îl întrece! Rușine se le fie!

Rușine!

Studentii blajeni și expoziția.

— Scrisoare particulară. —

Blaj, 24 Octombrie n.

Correspondența din numărul de Vineri a „*Tribunei*”, a scos din sărite pe mulți oameni de pe aici. Și, dedată rău, nu cearcă nime să deșifdă corespondența, ci — să cerce pe autor. În fața adevărurilor cuprinse în citata scrisoare, toți tăceau, numai „*Unirea*”, sau mai bine zis „*cutare*” prieten al „*Unirei*”, avuse curajul să apuce condeii și să toarne la frase. Și chiar chipul cum răspunde anonimul autor al entrefiletului, e o dovadă, că tot ce a scris, a scris cu foarte puțină... gândire.

Sînt foarte sigur, că e cunoscut și în redacția „*Unirei*” proverbul: „Cine se mînie, n'are dreptate”, și de aceea nici nu află de lipsă să mai dovedesc celor ce au cetit entrefiletul din nr. 43 al „*Unirei*”, că e foarte puțină dreptate în el.

„*Unirea*” scrie:

1. Studentii toți merg de bunăvoie. Cine va pute arăta un singur student, care a fost silit să meargă, primește un premiu.

Ce dărnice la premii e scriitorul entrefiletului! Eu sînt om sărac, dar' promit că dau 100 fl. aceluia, care va pute nega, că prof. *Bánffy* n'a zis studentilor: stipendiștii trebuie să meargă! Și știu, că nime n'o va pute face aceasta, căci însuși scriitorul din „*Unirea*” e deplin convins, că vorbele acestea s'au zis și în Blaj toți le știu. A pofit acum, ca un student să facă pe martorul împotriva profesorului seu, e curată... naivitate.

Dar' am spus-o deja, cine se mînie n'are dreptate și scriitorul o știe aceasta, căci e om onorabil, ear' corespondentul „*Tribunei*” e „*bădăran*”!

„*Unirea*” continuă:

2. Studentii toți merg cu știrea și învoirea părinților.

Ridică cineva mîna împotriva acestor șire? Nime! Eu promit alt premiu pentru acel ce va dovedi, că toți au învoirea părinților. Autorial gîndește că ai învoirea părinților, când cutare student a scris tatălui seu: „trimite-mi bani să merg și eu la expoziție, că dacă nu, profesorul X. apacă ură pe mine, și așa cum sînt cam sălbăt, la sfîrșitul anului îmi dă notă rea”. Părintele o ia la cunoștință — ce să și facă? — și trimite bani, căci ori-cum, tot e mai puțin 10—20 fl. față cu 100 fl. Scriitorul entrefiletului n'o știe aceasta, căci se poate să fie neam cu directorul sau cu cutare profesor, eu însă o știu, cu toate-că apărînd pe corespondentul „*Tribunei*” fac „*nebunii*”.

3. Consistorul n'a oprit excursiunea aceasta, deși membrii lui au avut destul de timpuriu știre despre plînuirea ei.

La punctul acesta nu răspund, căci „cine pune pe „*Tribuna*” peste consistor?” — strigă autorial entrefiletului din „*Unirea*”. — observăm, că în arhivul gimnasiului se află un act — spun oamenii cari știu — în care consistorul spune, că nu ia parte la sîrbările millenare. Rog pe cei ce au cunoștință despre aceasta să desmîntă vestea asta, care în sfîrșit poate fi o „*săcătură*”.

Încă una și apoi sfîrșesc:

„E scopul gimnasiului să facă politică?” întrebă „*Unirea*”. Răspund: cel ce susține aserțiunea aceasta e un „*bădăran*”, „*săcătură*”, „*nebun*”, „*șovinist detestabil*” etc. etc. (Grățioșități de ale autorialului pentru corespondentul „*Tribunei*”, care, — de altcum nici nu sînt eu).

Dar' e scopul gimnasiului, ca pe niște tineri, mai mult copii, să-i folosești pentru a te însușua în grația guvernului? Pentru aceasta și-au adus părinții copiii la școală? Pentru aceasta a pus consistorul pe director și pe profesori?

„La o parte cu nebuniile! Tinerii au să învețe!” Pariez, că umblatul de-a haimana prin Pesta nu le va folosi lor absolut nimic! Că va folosi aceasta altuia, nu știu, și nici nu vreau să știu, scriitorul din „*Unirea*” o va fi gînd mai bine.

Studentii din Blaj la milleniu.

— Răspuns „*Unirei*”. —

(Dela corespondentul nostru).

Blaj, 25 Oct.

Unirea a ținut de cuviință să reflecteze la corespondența ce v'am trimis-o, privitor la mergerea studentilor de aici la milleniu.

Reflexiunile „*Unirei*” voesc a fi desmîntări la cele ce eu v-ile-am comunicat, dar' ori-ce ar fi ele, numai desmîntări nu-s.

Înainte de a reflecta la cele scrise de „*Unirea*”, declar, că susțin întru toate corespondența mea, publicată în numărul 225 al „*Tribunei*”.

Dar' să vedem pasagiul de pasagi, cum desmînte „*Unirea*” ce am scris eu!

„*Unirea*” scrie: Studentii toți merg de bunăvoie. Cine va pute arăta un singur student, care a fost silit să meargă, primește un premiu.

Să-mi permită o întrebare domnii dela „*Unirea*”, ce silă înțeleg dinși? De sigur nu silă prin forță fizică, căci așa ceva e și absurd a presupune, ci forță morală. Și de-clar și susțin, că directorul și cățiva profesori moralmente au silit studentii să meargă la milleniu.

Aserțiunea aceasta a mea o ilustrez cu probe: Domnul profesor *Octavian Bonfiniu* (*Bánffy*), al cărui nume în corespondența mea trecută l'am refăcut, dar' acum presionat de „*Unirea*” îl spun, a zis cătră un student: „Dă ai stipendiu, astfel vei fi silit a merge la milleniu. Pe cei stipendiști îi vom sili”. Provoacă pe di profesor *Bánffy* să se declare publice, că nu s'a exprimat astfel!

Întreb acum pe domnii dela „*Unirea*”, nu e aceasta silă morală asupra studentilor, ori trebuie mai mare silă? Și când astfel se exprimă un profesor cătră un student, poate studentul să nu-l asculte?

Cred că prin asta am dovedit, că un student a fost silit să meargă la milleniu, și sînt în dreptul meu a pretinde, ca redacția „*Unirei*” să-mi trimită premiul promis, la redacția „*Tribunei*”, de unde să-l pot ridica.

În locul al 2-lea „*Unirea*” zice: „Studentii toți merg cu știrea și cu învoirea părinților”.

Întreb pe domnii dela „*Unirea*”, de unde știu aceasta? Arătat a vr'un student învoirea părinților sei în scris, profesorilor? Și chiar dacă s'au învoit părinții ca copiii lor să meargă la milleniu, învoirea aceasta a fost stoarsă prin silă ce s'a făcut studentilor, din partea unor profesori.

Eată cum: Profesorii, după-cum am arătat, au silit și îndemnat să meargă studentii la milleniu. Copiii spîriați, ca să nu atragă asupra lor ura și mânia profesorilor, au scris părinților: că profesorii ne îndeamnă, că sînt mînioși și ne persecută pe cari nu vom merge, fiindcă mulți merg, și mai știu și eu ce.

Părinții, ca să-și scape copiii de șicanările și ura profesorilor, și-au dat consimțământul, — cari și-l-au dat.

Spre a ilustra adevărul celor mai sus zise, mă provoc la o epistolă privată, ce am primit-o eu dela un părinte, care are un copil în școalele din Blaj, în care îmi scrie, că copilul lui i-a scris, că profesorii îi silesc să meargă la milleniu și se duc mulți și el ar atrage ura lor, dacă nu s'ar duce...

În cas de necesitate și dorință, epistola aceasta aș pute-o pune la dispoziția „*Unirei*”.

Ea încă pun un premiu pe seama domniilor dela „*Unirea*”, când îmi vor pute dovedi, că toți părinții și-au dat învoirea, ca copiii lor să meargă la milleniu.

Ce privește punctul al treilea din cele scrise de „*Unirea*”, în care zice, că membrii din consistor au avut știre despre excursia millenară destul de timpuriu — susțin ce am zis în corespondența mea, că: directorul *Iosif Hoszu* nu a adus de loc la cunoștință consistorului excursia millenară. Posibil, că unii membri din consistor au avut privată cunoștință despre ea, dar' și aceasta numai atunci, când toate erau puse la cale și ministrul era deja avisat, că studentii din Blaj vor merge la milleniu — și când ori-ce opreliște era lăsată din partea consistorului.

Foarte adevărat scrie „*Unirea*” — „nu e scopul gimnasiului să facă politică” — și „cine are dreptul să dispună peste pruncii altora?” o recunosc și eu.

Dar' oare nu tocmai prin aceea, că gimnasiul nostru și studentii ca reprezentanți ai acestui gimnasiu, — fac excursii millenare — gimnasiul nostru face politică? Căci, se mă ierte „*Unirea*”, dar' atât Ungurii, cât și opinia publică română, întreg lucrul acesta îl privește ca un act politic, ce e ascuns sub masca instrucțiunii.

Și oare cine „dispune peste pruncii altora” — „*Tribuna*”, care a atras atențiunea părinților, ce comedie are să se facă cu copiii lor — ori directorul gimnasiului și cățiva profesori, cari prin silă morală au constrîns copiii să meargă la excursia millenară, storcînd prin copiii învoirea părinților?!

Nime nu-i în contră la aceea, că copiii să învețe. Când însă lucrul acela din care a put să învețe ceva, e făcut astfel, încât — e în lumină maghiară, ear' noi ca naționalitate sîntem neocotiti; când milleniul e sîrbătoreala domniei de o mie de ani de asupritori a Ungurilor; când prin el se sîrbează asuprirea noastră; când Ungurii sîrbătoresc fără de a lua în considerare că poporul românesc suferă și plînge, ci tocmai pentru aceea sîrbătoresc — preferim de o mie de ori, ca copiii noștri să știe cu ceva (aproape

cu nimic) mai puțin, decât să meargă să sîrbătorească cu asupritorii noștri...

La expresiunile ne estetice din „*Unirea*” nu reflectez, pentru ori-ce foaie ele sînt un drastic testimoniu de paupertate, se condamnă ele pe sine îndesjuns.

Atăta-i fapt:

Șeptzeci și cinci de studenți, în frunte cu trei profesori, în 24 a l. c. au plecat la milleniu.

Studentii au fost îndemnați și moralmente siliți din partea directorului și a unor profesori — să meargă.

Învoirea părinților, a fost stoarsă din partea profesorilor, indirect, — după-cum am arătat.

Consistorul și membrii lui, numai din auzite și din foi, au știut despre excursia millenară — și aceasta numai tîrziu, când toate erau puse la cale de directorul *Iosif Hoszu*.

Așa stă lucrul, și cei dela „*Unirea*” încă știu că așa stă, și mult mă mir, de ce silesc și aprind discuția privitor la lucrul acesta, când bine știu, că el va rămîne de-a pururea o rușine a neamului românesc și o pată neștersă pe caracterul românesc al gimnasiului și pe întreg Blajul!!

Studentii blajeni în Oradea-mare.

— Raport special. —

— 25 Octombrie n.

Multe se pot crede în lumea de azi, dar' aceea, că cățiva Blajeni s'au compromis națiunea română într'un mod atât de scandalos, nu s'ar fi putut crede nici-odată.

Lucrul s'a întîmplat; și tinerimea din loc, între cari și fostii studenți blajeni, cari peste lucruri de natură mult mai aleasă au trecut în Blaj, cu durere au trebuit să vadă cum merg 75 de băieți în frunte cu trei profesori păcătoși la tîrgul din Pesta.

Cetind în „*Tribuna*” despre faptul acesta, noi, juriștii români de aici, am eșit în număr considerabil la gară, să le facem primirea meritată. Abia sosi trenul și un fost discipul al celor 3 profesori se duse în cupeul lor, unde în numele tinerimii române oradane își exprimă indignarea în termeni cum li-se cuvine numai unor astfel de profesori români, cari de o *Câmpul-Libertății* spre un scop atât de josnic au plecat. Răspunsul a fost, că ei nu merg din punct de vedere politic, ci științific.

La acestea le-am zis: „*Doe Dumnezeu să veniți mai luminați de cum v'ă duceți*”, și cu disquis: întorcîndu-le spatele ne-am scoborît din cupeu și am început a vorbi cu studenții, despre cari credeam, că merg fără voe.

Dar' ce să vezi? Ei aveau voe bună, făceau glume patriotice, își băteau joc de noi și de care de care se îmbulzia, mai aproape de vre-un profesor, ca strigându-ne căte un „*absug*”, să-și pună basă la căte un suficient permanent, sau ca interniști la vre-o porție dublă.

L'am admoniat strășnic, dar' nu mult li-a pasat!

Am început deci ear' cu profesorii, cari rușinați vorbiau ca niște normaliști.

Deac aflat de bine să nu zică nici un cuvînt.

Chețan ne tot amenința, că va face pașii de lipsă la academie și urmările noi le vom suporta.

Pagubă, că n'a mers și directorul!

Trenul a plecat între strigătele de „*piară*” trădătorii neamului, jos cu slugarnicii, rușine vouă” etc. Ei însă tot cu voe bună au mers să deie mîna cu inimicii noștri în contra odorului celui mai scump, al națiunii care în decurs de peste 150 ani numai cînte ni-a făcut!

Au mers deci profesorii, cu 75 băieți, în cari și simțimentul ce l-au supt la stîl mamei lor, vreau să-l sugrume, ca să se înfrățească cu francmasonii dela guvern! Muștrarea conștiinței să-i călînzească.

pipi.

Aforisme politice.

— Una la zi. —

Să nu căutăm neîncetat mici pasiuni în sufletele mari. Succesele bărbatilor superiori, — și aceasta e o idee mîngietoare, — aparțin mai mult elevațiunii sentimentelor, decât apelațiunii egoismului și vicleniei lor; acele succese dîpînd cu mult mai mult de abilitatea lor de a profita de împrejurări, decât de presumpțiunea destul de oarbă de a se ține capabili a face ca să se nască evenimentele, care sînt numai în mîna lui Dumnezeu.

Napoleon III.

Unt de post!

Unt de post!

Un rezultat important al invențiunilor este:

Untul de nucă de cocos,

o unsoare vegetabilă de cea mai fină calitate.

O dulce mâncare de post!

Se poate întrebuința la pregătirea mâncărilor atât la cele de dulce, la cărnuri, fripturi, lăptării, cât și la cele de post. [2287] 2-20

Mai gustos și mai bun decât oleiul de oliv.

O singură încercare va convinge pe ori-și-cine despre bunătatea acestui excelent articol de traiu.

Atestate dela capacități eminente, ca și **Dr. Benedict din Viena** dovedesc.

Fabricant: Iuliu Granichstädten,
Viena, XVI., Seeböckgasse 24.

Representant general pentru Ungaria:
Mauritiu Deutsch, Budapesta, VII., str. Rottenbiller 3.

La ori-ce întrebări se răspunde grabnic.

În Sibiu se poate procura exclusiv numai dela „Prăvălia industriașilor români”, strada Cisnădiei nr. 27.

Unt de cocos.

Publicare.

În 9 Noemvrie n., se dă în arândă pe calea licitațiunii, moșia doamnei Ana de Laszlo din Cinădie. Pământul e comasat, se află în hotarul comunelor Cinădie și Cergăul-mic (Szász-Csánád și Kis-Csergéd lângă Blaj), și e compus din arătură, livezi, viie, în mărime totală de 8000 jugere catastrale. Licitațiunea se va ține în Blaj. Condițiunile de licitare se pot vedea la doamna

Ana de László
în Cinădie.

Moșia se exarândăză și din mână liberă, fără licitație, dacă se primesc condițiunile.

[2322] 1-1

Vindere de vin.

Cu ziua de 1 Noemvrie a. c., sub scrisul deschid în str. Gușteriții nr. 57

o casă de vin

și pentru a duce la casă. Vin excelent de masă, litra 50 cr.

Cu deosebită stimă

[2312] 1-2

Michael Deibel.

La librăria „Tipografeii”, soc. pe acțiuni în Sibiu se vând:

Operele preotului Kneipp:

Sfaturi

asupra

sănătății copiilor sau îngrijirile ce trebuiesc date copiilor bolnavi și sănătoși.

Prețul 1 fl. v. a.

Precum și

CURA DE APĂ.

Cum trebuie să trăiești.

Testamentul meu și Conferențe publice.

Prețul 1 fl. 50 cr.

Preluare de restaurațiune.

Subscrisul am onoare a aduce la cunoștința p. t. public civil și militar, atât din loc, cât și din împrejurime, că am preluat și voi conduce mai departe pe socoteala mea

Restaurațiunea G. Ardean,

care există în Sibiu de mai mulți ani și și-a câștigat un bun renume.

Experiențele mele de restaurator, câștigate în un șir lung de ani, îmi dau posibilitatea de a mulțumi toate așteptările juste ale stimatilor oaspeți și așa pentru buna reușită a noiei mele întreprinderi nu lipsește decât sprigul binevoitor al p. t. public, prin o cercetare numeroasă a localităților mele spațioase și elegant mobilate, pentru-ce am onoare a-l ruga.

Asigurând pe p. t. public de: cuhnă excelentă, bere totdeauna proaspătă dela prima societate ungara de acții din Steinbruch, vinuri naturale și serviciu prompt și solid me subsemn

Sibiu, în Octomvrie 1896.

cu deosebită stimă

Iuliu Halmagyi,
restaurator.

[2280] 3-3

„Tipografia”, societate pe acțiuni în Sibiu.

A eșit de sub tipar și se află de vândare la „Tipografia”, societate pe acțiuni în Sibiu

MEMORIALUL

arhiepiscopului și metropolitului

Andreiu baron de Șaguna

sau

luptele naționale-politice ale Românilor

1846-1873

de

NICOLAE POPEA,

arhimandrit-vicar arhiepiscopesc

Tomul I.

Prețul 1 fl. 30 cr.

Diplomă de onoare.

„Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Diplomă de onoare.

Se recomandă a executa următoarele:

OPURI și BROȘURI

Placate

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE CUNUNIE

Carte și epistole

Circulare și preț-curenturi

Note

Mare deposit

de cuverte, cerneală, reînșite de scris, ceară de pecetluit etc.

Comande din afară se efectuează repede.

Bilete de vizită

după plac și cerere

Mare deposit

de hârtie de scris și concept, precum și hârtie fină de epistole cu plicuri în casete.

Biblioteca populară a „Tribunei”

Diferite cărți științifice și literare

Elegant legate sau broșurate.

Dictionar

român-german și german-român.

Prețuri foarte moderate.

Strada Poplăcii Nr. 15.

Librărie românească în Sibiu

Strada Poplăcii Nr. 15.